

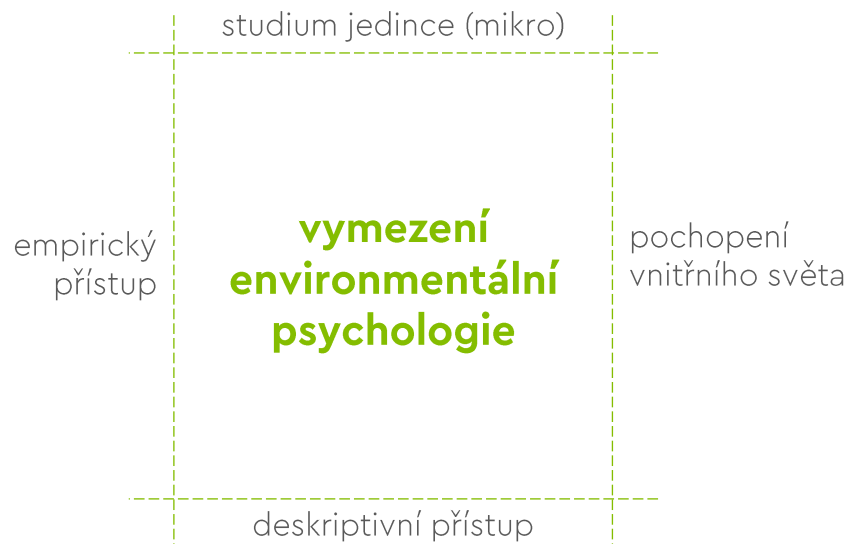

1

environmentální psychologie

ecopsychology
conservation psychology

2

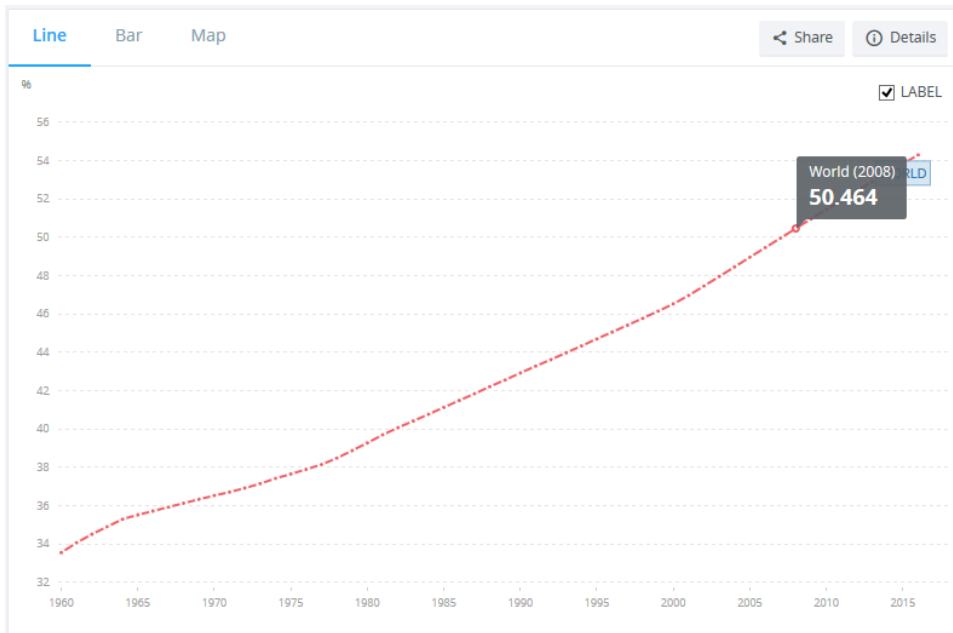

3

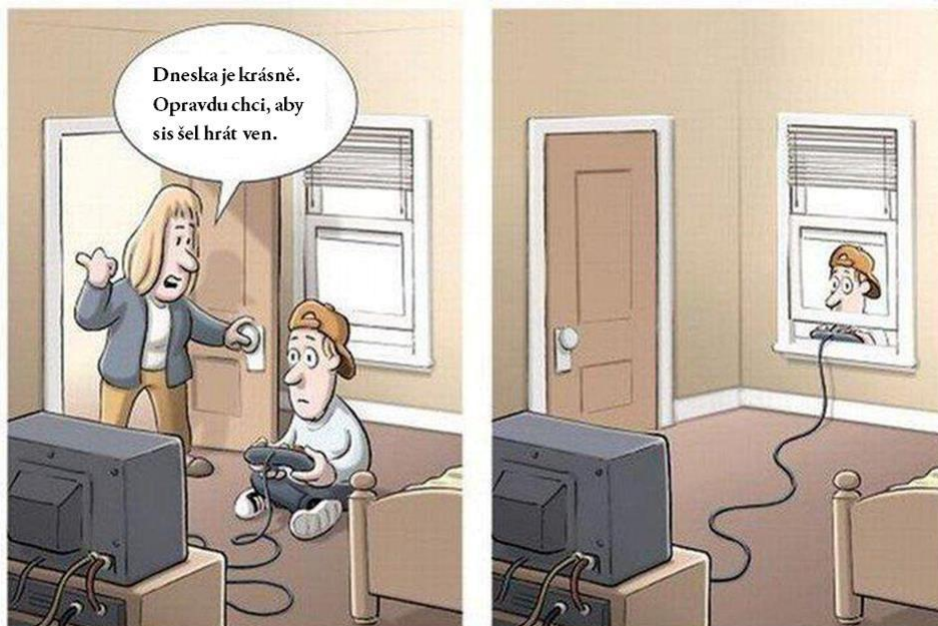
prolog:
hnutí za kontakt
s přírodou

4

vývoj urbanizace od roku 1960

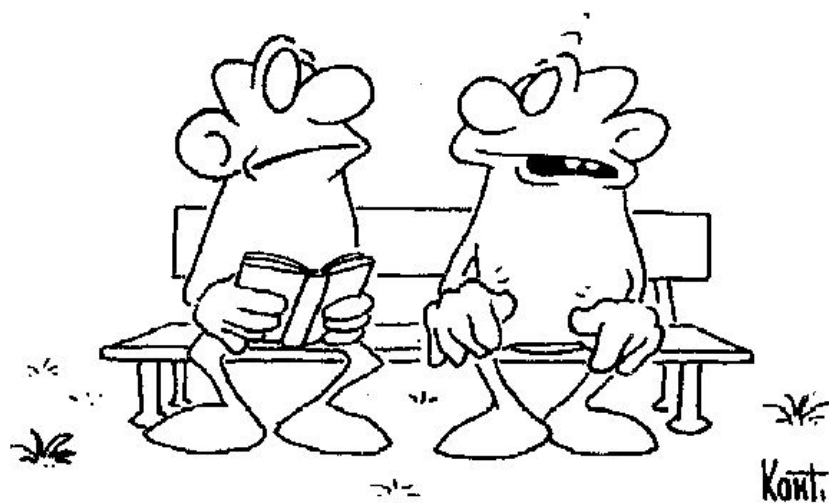
5

6

7

8

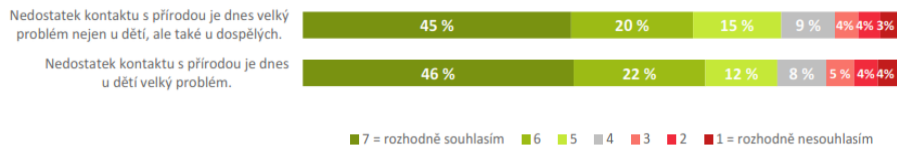
MĚL JSEM NEVESELE DĚTSTVÍ. ČASTO ANI NA PŘÍPOJENÍ K INTERNETU NEBYLO.

9

NEMÁM NIC PROTI STEZCE ODVAHY, ALE JÍT MIMO DOSAH WIFINY JE UŽ TROCHU MOC...

10

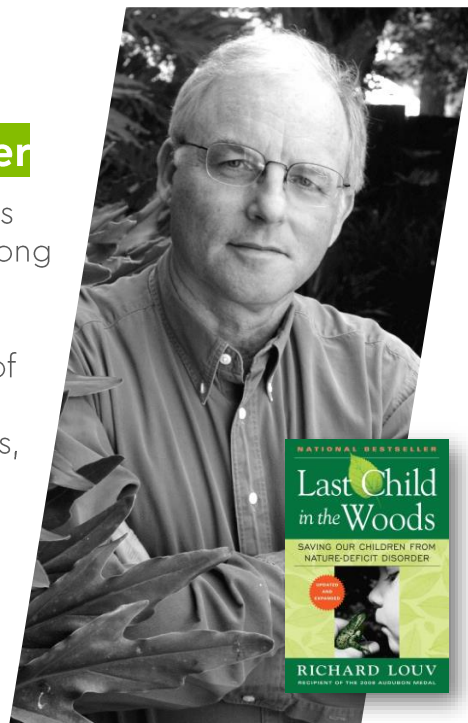
České děti venku (2016)

11

nature-deficit disorder

„... describes the human costs of alienation from nature, among them: diminished use of the senses, attention difficulties, and higher rates of physical and emotional illnesses, (...), high crime rates, depression, and other urban maladies.”

Richard Louv

12

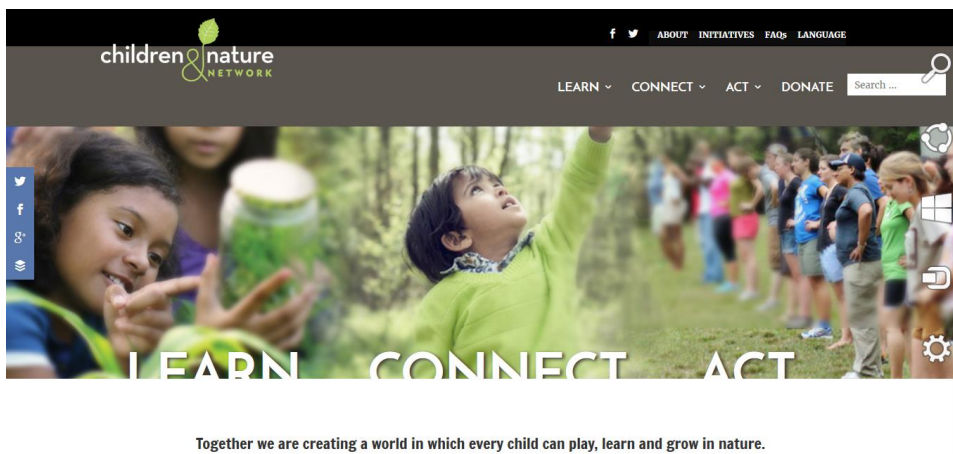
▶ PLAY AGAIN What are the consequences of a childhood removed from nature?

bit.ly/playagain2010

13

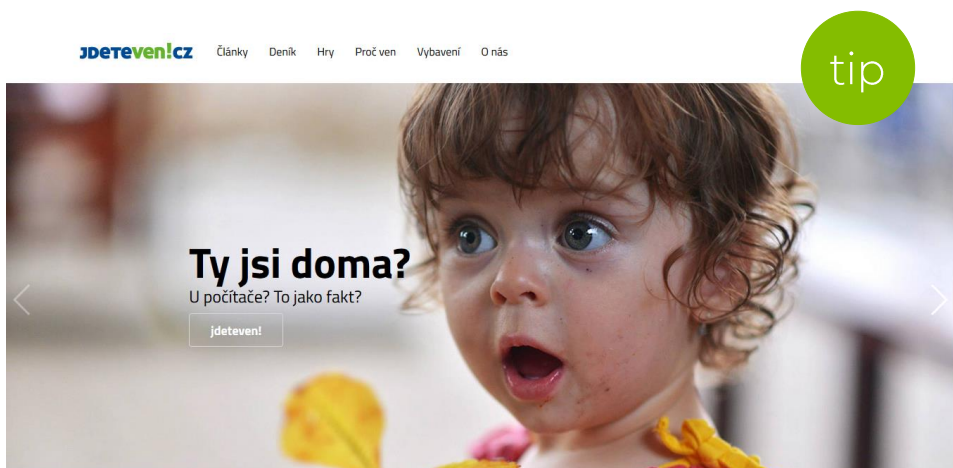

14

www.childrenandnature.org

15

www.jdeteven.cz

16

tip

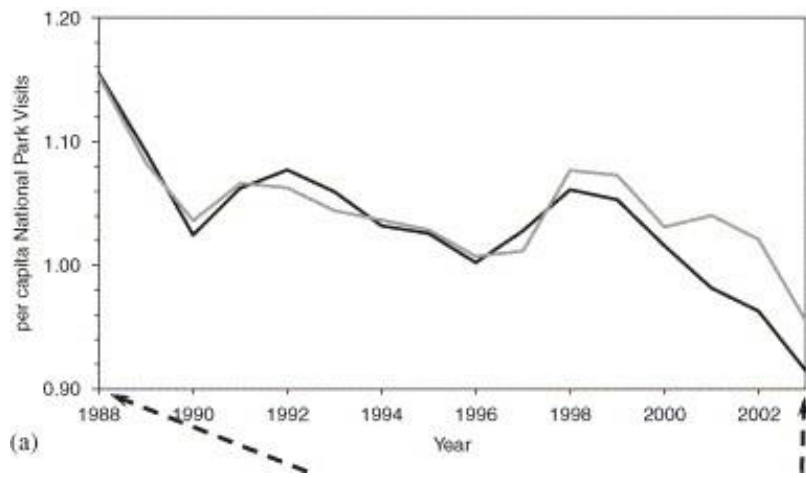

www.svobodnahra.cz

17

jsou dnes lidé
méně venku
?

18

Pergram, Zaradic (USA, 2006)

19

proč být
venku
?

20

metodologické „varování“

- › **korelace neznamená kauzalitu...**
(sociodemografické vlivy)
- › **korelace: co bylo dřív - vejce nebo slepice?**
(problémové děti u tv)
- › **více faktorů**
(obezita, kriminalita ad.)
- › **co bylo vlastně testováno?**
(jaké prostředí? jaký druh kontaktu s venkovním prostředí?
organizovaná vs. neorganizovaná? kde je problém – sedací
aktivita, virtuální prostředí, nekontakt s přírodními prvky?)
- › **ptali jsme se lidí, co je pro ně důležité...**
(significant life experiences – SLE)

21

22

adaptace na přírodní podmínky

23

24

adaptace
na přírodní
podmínky

zkušenosti
s přírodou

25

motorika
kondice

26

snižování stresu

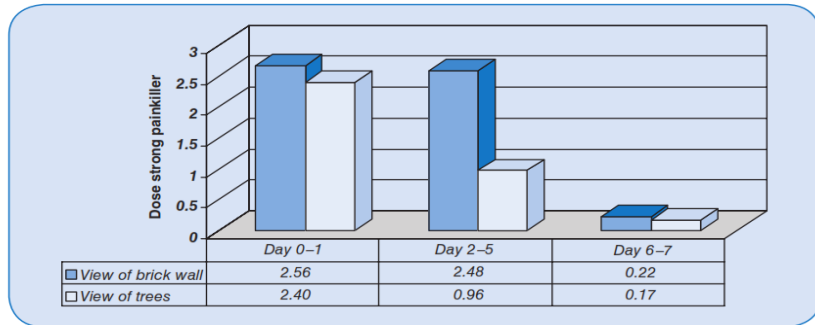
27

STRESS RECOVERY THEORY Teorie snížení stresu

Roger Ulrich (1984)
Roger Ulrich et al. (1991)

28

Figure 5.1 Intake of doses of strong painkillers among patients recovering from gallbladder surgery in rooms with a view of nature or a view of a brick wall.
Adapted from Ulrich (1984).

29

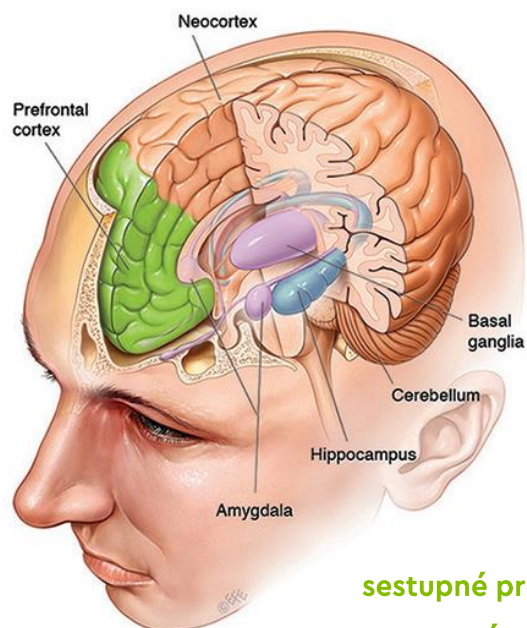

**snižování
kognitivní
únavy**

30

31

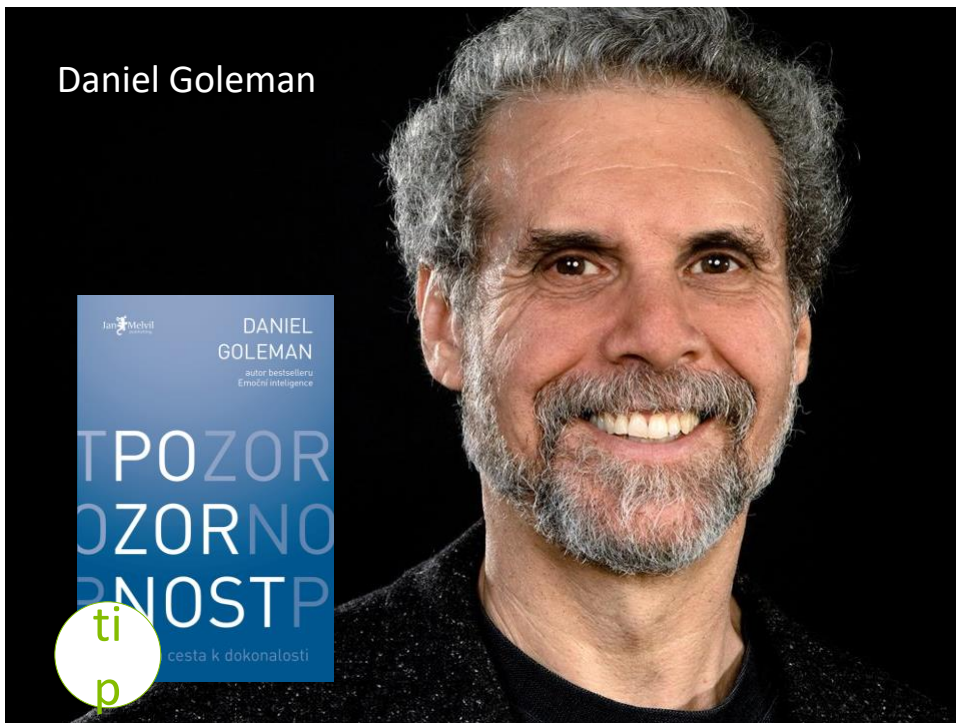

sestupné procesy (top-bottom)

vzestupné procesy (bottom-up)

32

33

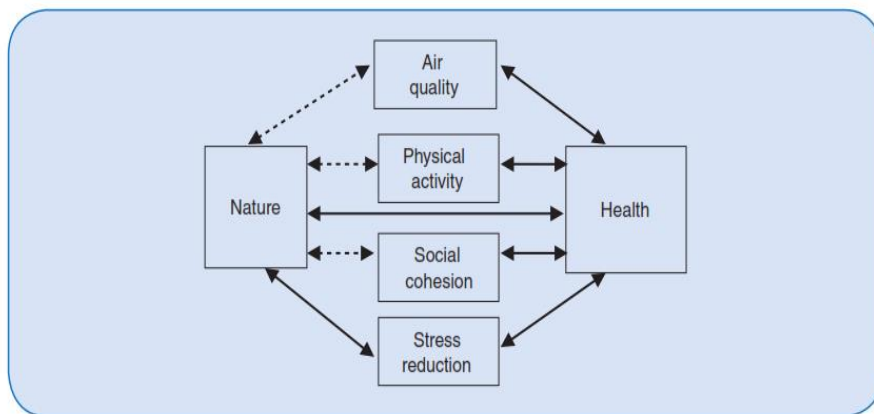
zdraví

34

empiricky potvrzené přínosy pro zdraví

- › lepší imunita
- › méně obezity
- › lepší kondice
- › méně bolesti zad
- › méně migrén
- › méně zánětů horních cest dýchacích
- › lepší stav kardiovaskulární soustavy
- › prevence astmatu
- › hladina cukru v krvi diabetiků
- › prevence krátkozrakosti
- › vyšší věk dožití

35

Figure 5.2 Schematic representation of relationships among nature, health, and underlying mechanisms. Solid lines represent established relationships; dashed lines represent weaker or inconsistent relationships.

+ vitamín D + mikroorganismy

36

37

potřeba kontaktu s přírodou?

estetický postoj k přírodě?

etický postoj k přírodě?

environmentální vědomí?

38

PŘÍNOSY kontaktu s přírodou

primární

prospívá zdraví
rozvíjí motoriku
adaptuje na přírodní podmínky
snižuje stres
snižuje kogn. únavu, zlepšuje pozornost

podmíněné aktivitou

rozvíjí kooperativnost
posiluje víru ve vlastní schopnosti (self-efficacy)
podporuje introspekce
podporuje duchovní zážitky

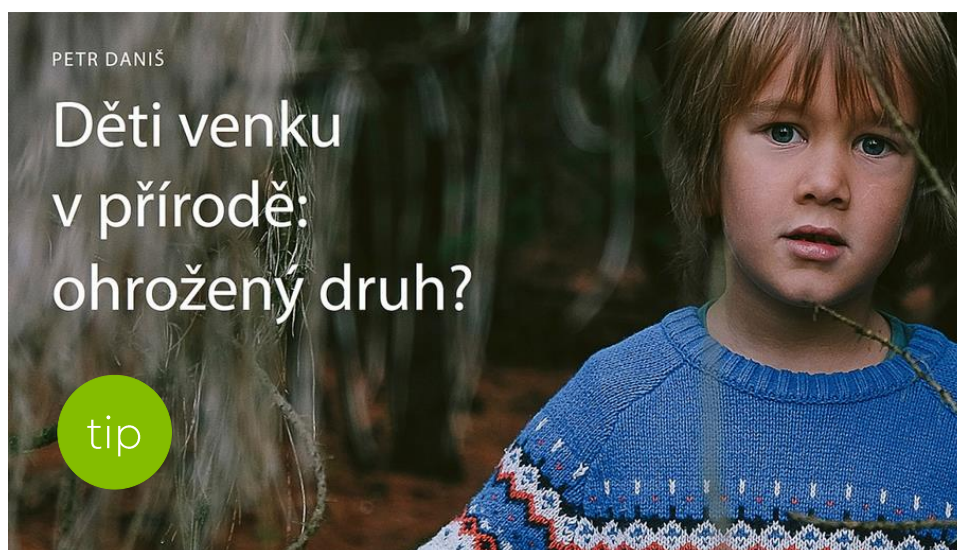
sekundární

zlepšuje studijních výsledky
zlepšuje náladu
snižuje symptomy ADHD
snižuje podrážděnost a agresivitu
zvyšuje sebekontrolu (odklad potěšení)
snižuje deprese a úzkosti
podporuje kreativitu
pomáhá řešit životní problémy
snižuje kriminalitu
předchází drogové závislosti
podporuje prosociální chování

podmíněné socializací

rozvíjí potřebu kontaktu s přírodou
rozvíjí estetický postoj k přírodě
rozvíjí etický postoj k přírodě
rozvíjí environmentální vědomí

39

www.terezanet.cz/detail/cz/deti-venku-v-prirode-ohrozeny-druh

40

další témata v této oblasti

- › psychologické dopady digitálních médií
- › vlastnosti obnovujícího prostředí
- › děti a příroda (studie)
- › vztah ke zvířatům (Iveta Šedová)
- › psychologické přínosy zahradničení
- › substituce virtuální „přírodou“
- › wilderness therapy
- › hluk prostředí, přelidnění
- › vnímání městského prostředí
- › psychologické dopady znečištění prostředí

41

témata do budoucna

- › specifikace přírodního prostředí při výzkumu působení prostředí na člověka
- › metaanalýzy přínosů kontaktu s venkovním prostředím
- › neurovědy a vliv médií na lidské prožívání a chování
- › děti a příroda: nejen kvalitativní výzkum (rozhovory a pozorování), ale více kvantitativního
- › děti a divoká zvířata
- › prožívání divočiny z hlediska emocí
- › vazba mezi kontaktem s přírodou a prosociálností

42

	A	B	C	D	E
1	autor	rok vydání	název	klíčová témata	dostupnost
19	Whitmarsh, O'Neill, Lorenzoni	2010	Engaging the Public with Climate Change: Behaviour Change and Communication	climate change in social sciences	dlouhodobá JK
20	Beattie	2010	Why Aren't We Saving the Planet?: A Psychologist's Perspective	conservation psychology	Peřf MU měsíční výpůjčka
21	Clayton, Myers	2015	Conservation Psychology: Understanding and promoting human care for nature	conservation psychology	dlouhodobá JK
22	Clayton, Myers	2009	Conservation Psychology: Understanding and promoting human care for nature	conservation psychology	FSS knihovna prezenční
23	Clayton, Opatow	2003	Identity and the Natural Environment: The Psychological Significance of Nature*	conservation psychology	FSS knihovna prezenční
24	Corral-Verdugo, Garcia-Cadena, Frias-Armenta	2010	Psychological Approaches to Sustainability: Current Trends in Theory, Research and Applications	conservation psychology	FSS on-line: http://site.ebrary.com/lib/masaryk/
25	Gardner, Stern	2002	Environmental Problems and Human Behavior	conservation psychology	dlouhodobá JK
26	Krajhanzl	2014	Psychologie vztahu k přírodě a životnímu prostředí	conservation psychology	FSS knihovna prezenční + měsíční výpůjčka
27	Nickerson	2003	Psychology and Environmental Change*	conservation psychology	ústní domluva
28	Scott, Amel, Koger, Manning	2016	Psychology for Sustainability, 4th edition	conservation psychology	dlouhodobá JK
29	Winter, Koger	2010	The Psychology of Environmental Problems: Psychology for Sustainability (3rd edition)	conservation psychology	dlouhodobá JK

tip

www.bit.ly/epsy_literatura

43

Český portál ekopsychologie

O vztahu k přírodě a životnímu prostředí

Čítárna | Zajímavosti | Orientace v oboru | Vzdělávání
Newsletter | O nás

vyhledávání

Ochrana divoké přírody očima české veřejnosti 2015

Jan Krajhanzl, Jan Skalák, Ondřej Špaček, Tomáš Chabálek, Karol Čáda, Zdeněk Lechnerová, Renata Svobodová | 8. 8. 2015 | Studie >

Výzkum Katedry environmentálních studií FSS MU jako první šetření svého druhu přibližuje, jaký je vztah Čechů k divoké přírodě, jaký postoj mají k divokým šelmám či jak vnímají rozšiřování české divočiny.

[celý článek >](#) [o komentáři >](#)

Kontakt s přírodou

Proč lidé (ne)chrání?

Komunikace s veřejností

Věda a výzkum

Vyšlo nové "zelené" číslo Sociálních studií!

Jan Krajhanzl | 6. 1. 2016 | [Doporučujeme >](#)

Přístupy (pohledy) zaměřené na chování v oblasti environmentalismu, tak by se dal přeložit podtitul před Vánoce vydaného anglického čísla Sociálních studií 2015/3.

aktivismus conservation psychology
Česká republika děti divočina
dotazník ekonomie ekopedagogika
emoce environmentální psychologie
estetika filosofie identita klima krajina

www.ekopsychologie.cz

44

jan.krajhanzl@mail.muni.com